

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพครู ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา เป็นสถาบันที่ให้ความเสมอภาคด้านโอกาสอย่างทั่วถึง เนื่องจากมีวิทยาลัยตั้งกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ 36 แห่ง สามารถผลิตครูให้โรงเรียนและสถานศึกษาทั่วราชอาณาจักร จากสถิติจำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเท่าที่ผ่านมามีจำนวนมาก สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถรับการขยายตัวของนักเรียนได้เพียงพอ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยสามารถรับได้เพียงปีละประมาณ 16,000 - 17,000 คน เท่านั้น ในขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนตั้งแต่ 800,000 - 1,100,000 คน¹ จึงทำให้เกิดปัญหาเด็กเรียนไม่มีที่เรียน อันเป็นปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวผลักดันให้รัฐบาลขยายการฝึกหัดครูโดยรับนักศึกษาจำนวนมากขึ้น ดังนั้น ในปีหนึ่ง ๆ จึงมีผู้สมัครเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ซึ่งใช้เวลาศึกษาเพียง 2 ปี ก็สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ และยังมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นอีกด้วย กล่าวได้ว่าวิทยาลัยครูให้การศึกษที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทย ที่ใช้การศึกษาเป็นบันไดไปสู่การเลื่อนฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ²

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹กระทรวงศึกษาธิการ, "ผลงานที่สำคัญของกรมการฝึกหัดครู" 91 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า 20.

²คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม (กรุงเทพมหานคร : ธนประดิษฐ์การพิมพ์, 2522), หน้า 19.

ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) รัฐบาลมีนโยบายให้การ-
การฝึกหัดครูลดบทบาทการผลิตครูในเชิงปริมาณ และเน้นการผลิตครูให้ได้คุณภาพสูง กรมการฝึกหัดครู
ได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ในปีการศึกษา 2525 โดยใช้วิธีการคัดเลือกและสรรหานักศึกษา
ครูส่วนหนึ่ง กับการสอบคัดเลือก สำหรับวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครดำเนินการโดยวิธีสอบคัด
เลือกเพียงประการเดียว โดยมีการสอบสัมภาษณ์ร่วมในการพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตามการสอบ
คัดเลือกซึ่งจะพิจารณาจากคะแนนเป็นสำคัญก็เป็นวิธีหนึ่งของการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบัน
ต่าง ๆ ผู้ที่ได้อันดับสูงจะได้เข้าศึกษาและมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้ได้อันดับต่ำกว่า
และการได้อันดับแตกต่างกันอาจจะมาจากปัจจัยต่าง ๆ ก็เป็นไปได้

เพื่อให้การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู
กรุงเทพมหานคร มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย
ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือก โดยจะเสนอเป็น 2 ตอน คือ นโยบายการรับนักศึกษา-
ครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 นโยบายการรับนักศึกษาครู

การรับนักศึกษาครูของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีลักษณะเช่นเดียวกับ
การรับนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ โดยใช้วิธีการคัดเลือก 2 ประเภท คือ การสอบ
คัดเลือกพร้อม ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2505 จนถึงปัจจุบัน และการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษ คือ การ
สอบโดยใช้ระบบโควตา ซึ่งเริ่มครั้งแรกใน พ.ศ. 2512¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "การพัฒนาระบบ และวิธีการคัดเลือก
บุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ," วารสารการศึกษาแห่งชาติ 2 (ธันวาคม 2524 -
มกราคม 2525) : 30.

สำหรับวิทยาลัยครูอันเป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครูเปลี่ยนแปลงจากเดิม กล่าวคือ ในอดีตใช้วิธีการเลือกสรรผู้ที่เข้าเป็นนักเรียนฝึกหัดครู โดยให้ครูใหญ่คัดเลือกนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาที่มีบุคลิกลักษณะ ตลอดจนความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นครู เพื่อเข้าศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดครูจริง ๆ ต่อไป ดังคำกล่าวของพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ อธิบดีกรมศึกษาธิการ ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ร.ศ. 121 เกี่ยวกับการรับนักเรียนฝึกหัดอาจารย์ ว่า

"ในการเลือกนักเรียนเหล่านั้นนี้ อย่าถือเอาวิชาหรืออายุเป็นประมาณ ให้สังเกตว่าจะเป็นคนปกครองผู้อื่นได้ดีหรือไม่ จะมีท่าทางคมคายที่ผู้อื่นมักรักและนับถือหรือไม่ จะมีอำนาจหรือไม่ จะมีเมตตาจิตแก่ผู้อื่นทั่วไปหรือไม่ จะเป็นผู้ประพฤติดีพอเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นหรือไม่ จะเป็นผู้มีโวหารทำความเข้าใจของคนที่ผู้อื่น เข้าใจได้ด้วยหรือไม่ เหล่านี้เป็นข้อสำคัญ ..... ให้ครูใหญ่ในโรงเรียน หมายถึงเลือกนักเรียนในโรงเรียนของตนไว้ ไม่ว่าในชั้นต่ำหรือชั้นสูง อายุมากหรืออายุน้อย สุดแต่มีลักษณะหรือท่าทางที่จะเป็นครูดีก็เป็นใช้ได้ แล้วให้เอาใจใส่แนะนำสั่งสอนทั้งในส่วนวิชาสามัญและส่วนที่จะเป็นครูต่อไป เมื่อครูขาดก็ให้นักเรียนที่เลือกไว้นี้ผลัดกันสอนแทน"¹

หลังจากที่นักเรียนซึ่งได้รับคัดเลือกไว้แล้วเรียนจบชั้นประถมศึกษา ครูใหญ่จะส่งตัวไปยังกรมศึกษาธิการ พร้อมทั้งมีคำรับรองว่านักเรียนเหล่านั้น มีความประพฤติดี มีอัธยาศัย และท่าทางเหมาะสมที่จะเป็นครูได้ กรมศึกษาธิการจะส่งตัวไปยังโรงเรียนประถมหัดสอนจริง ๆ แล้วมีเวลาเรียนวิชาสามัญของตนต่อไปอีก 1 ปี ตามหลักสูตร นักเรียนเหล่านี้เรียกว่า นักเรียนอาจารย์ฝึกหัด ใต้เงินเดือนไม่ต่ำกว่า 10 บาท เมื่อได้เป็นนักเรียนอาจารย์ฝึกหัดครบ 1 ปีแล้ว จะได้สอบเข้าเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูต่อไป

¹หลวงฤทธิธูปบาล, "การฝึกหัดครูสยาม : จากโรงเรียนเด็กมาจนถึงเส้นทางปริญญา,"
 กุรุปริทัศน์ 7 (มิถุนายน 2525) : 83.

สำหรับการเลือกสรรผู้ที่จะเป็นครูในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น มีหลักเกณฑ์ดังนี้¹

1. ระดับครูมูล เจาคณะมณฑลเป็นผู้เลือกมาจากครูสอนชั้นมูล หรือผู้ที่สมัครใจ เข้าเป็นนักเรียนครูชั้นมูลศึกษาในกรุงเทพฯ ซึ่งนักเรียนเหล่านี้จะต้องสอบไล่ให้ได้ภายใน 1 ปี มิฉะนั้นต้องออกจากโรงเรียน

2. ระดับครูประถม โรงเรียนประถมเลือกมาทำการสอนในโรงเรียนประถม 1 ปี หรือไปประกาศนียบัตรครูมูลมาแล้ว และเรียนต่ออีก 1 ปี เมื่อจบแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรเป็นครูชั้นประถม ทั้งนี้จะต้องสอบไล่ให้ได้ภายใน 1 ปี มิฉะนั้นต้องออกจากโรงเรียน

3. ระดับครูมัธยม โรงเรียนเลือกจากผู้สำเร็จชั้นมัธยม และไปประกาศนียบัตรครูชั้นประถมมาแล้ว เข้าเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เป็นเวลา 2 ปี และต้องสอบให้ได้

4. ระดับนักเรียนครูต่างประเทศ นักเรียนประเภทนี้ต้องจบชั้นมัธยมศึกษาพิเศษ ภาษาอังกฤษ และได้รับการคัดเลือกแล้วว่าจะเป็นครูได้ในภายหน้า ให้ฝึกสอนและเรียนด้วยตนเอง เป็นเวลา 1 ปี หากสอบผ่านได้ให้ไปเรียนต่างประเทศโดยทุนเล่าเรียนหลวง เพื่อกลับมาเป็นอาจารย์สอนภาษาต่างประเทศ

กล่าวได้ว่าการเข้าศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครูระยะแรก ใช้วิธีเลือกสรรเป็นกรณีพิเศษ โดยให้ฝึกปฏิบัติก่อนแล้วจึงมาเรียนทฤษฎีภายหลัง และผู้ที่เข้าศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะนิสัยเหมาะสมที่จะเป็นครูจริง ๆ ดังนั้น จำนวนนักเรียนครูจึงมีน้อย

ต่อมาเมื่อการฝึกหัดครูขยายตัวมากขึ้น จนมีประกาศตั้งกรมการฝึกหัดครู เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2497 ทำให้มีผู้สนใจเข้าศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครูมากขึ้น ดังนั้น ในการรับเข้าศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสอบคัดเลือก

¹พระนาม แก้วกำเนิด, "การฝึกหัดครู : มองย้อนไปข้างหลัง," วารสารคุรุปริทัศน์

การสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการสอบคัดเลือกอยู่เป็นลำดับตลอดมา นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2508 กรมการฝึกหัดครูรับเป็นผู้นำนโยบายการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาแทนวิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยรับผิดชอบการสร้างแบบสอบคัดเลือก การดำเนินการสอบ ตรวจสอบผลและประกาศผลการสอบคัดเลือก วิทยาลัยครูเพียงแต่ทำหน้าที่รับนักศึกษาที่กรมการฝึกหัดครูคัดเลือกให้เข้าเรียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ประการสำคัญที่สุด คือ จำนวนผู้สมัครสอบมีจำนวนมากและเพิ่มมากขึ้นทุกปี กรมการฝึกหัดครูไม่สามารถดำเนินการสอบคัดเลือกให้เสร็จทันตามกำหนด¹ ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงปี 2510 - 2519 กรมการฝึกหัดครูต้องสนองนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อันเกิดจากปัญหานักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่มีที่เรียน ตลอดจนปัญหาการขาดแคลนครูในชนบท จึงทำให้วิทยาลัยครูต้องขยายการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น² ดังนั้น ในปีการศึกษา 2516 กรมการฝึกหัดครูจึงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบคัดเลือกใหม่ โดยมอบให้วิทยาลัยครูแต่ละแห่งเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกนักศึกษาเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการสอบคัดเลือกของกรมการฝึกหัดครู มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการเรื่อยมา³ กล่าวคือ ก่อนปีการศึกษา 2507 ได้ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และการสอบสัมภาษณ์เท่านั้น ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยวิชาหลัก 4 - 5 วิชา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา โดยแต่ละวิทยาลัยจัดสอบเอง

¹ ยรรยง ยรรยงเมฆ, "การวิเคราะห์แบบสอบคัดเลือกนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษา วิทยาลัยครูนครสวรรค์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 3.

² ชิน ชำเพชร, "สถานการณ์ฝึกหัดครูและทิศทางที่จะก้าวต่อไปของการฝึกหัดครู" วารสารครูปริทัศน์ 7 (พฤษภาคม 2525) : 47.

³ ไพฑูริย์ ธรรมแสง, "การสอบคัดเลือกนักศึกษาของวิทยาลัยครู," วารสารครู-ปริทัศน์ 7 (พฤษภาคม 2525) : 54.

ปีการศึกษา 2507 มีการเริ่มใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียนร่วมกับแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ สำหรับผู้ที่สมัครในกรุงเทพมหานคร หรือส่วนกลาง และใช้ทดสอบคัดเลือกนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2508 แบบทดสอบความถนัดทางการเรียนประกอบด้วย แบบทดสอบชนิดจิตเข้าพวก แบบอุปมาอุปไมย และแบบสรุปความรวม 60 ข้อ กรมการฝึกหัดครูได้ใช้แบบทดสอบความถนัดทางการเรียนคัดเลือกนักศึกษาต่อมาอีกหลายปี พอถึงปีการศึกษา 2516 กรมการฝึกหัดครูให้วิทยาลัยครูแต่ละแห่งสอบคัดเลือกนักศึกษาเอง แบบทดสอบความถนัดก็ค่อย ๆ เลิกใช้กัน วิทยาลัยครูก็กลับมาใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และการสอบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือสอบคัดเลือกนักศึกษาเช่นเดิม และในปีการศึกษา 2517 วิทยาลัยครู 18 แห่งเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ได้ใช้แบบทดสอบวิชาเอก กับการสอบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการสอบคัดเลือก

ในปีการศึกษา 2519 กรมการฝึกหัดครูมอบให้สภาตำบลคัดเลือกนักศึกษาที่จะเข้าเรียนระดับ ป.กศ. โดยไม่มีการสอบข้อเขียน แต่ให้พิจารณาจากผลการสอบไล่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และผลการสอบสัมภาษณ์ตามเกณฑ์ที่กรมการฝึกหัดครูกำหนด นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2519 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการคัดเลือกนักศึกษาฝึกหัดครูไว้ว่า "ต้องให้แก่นักศึกษาที่มีสติปัญญาและความสามารถเหมาะสม มีทัศนคติ บุคลิกภาพ และความสนใจที่จะประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริงมารับการฝึกอบรม"¹ กรมการฝึกหัดครูจึงจัดทำแบบตรวจสอบคุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นครู ซึ่งประกอบด้วยแบบตรวจสอบบุคลิกภาพในการเป็นครูกับแบบตรวจสอบความเข้าใจในอาชีพครู ให้วิทยาลัยครูใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสอบคัดเลือกนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง และระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา และในปีการศึกษา 2524 กรมการฝึกหัดครูมอบให้วิทยาลัยครูแต่ละแห่งจัดทำแบบตรวจสอบคุณลักษณะความเป็นครูเอง

---

¹กระทรวงศึกษาธิการ, 85 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร : เจริญ-วิทยการพิมพ์, 2519), หน้า 26.

สำหรับปีการศึกษา 2525 กรมการฝึกหัดครูประกาศรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. สูง และปริญญาตรีทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบ 2 ฉบับ ในการคัดเลือกนักศึกษาทั้งสองระดับ คือ แบบทดสอบความรู้พื้นฐานทางวิชาการ และแบบทดสอบความรู้วิชาเอก ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเภท วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีการสัมภาษณ์อีกส่วนหนึ่งด้วย เกณฑ์การคัดเลือกในการสอบคัดเลือก นั้น วิทยาลัยครูแต่ละแห่งพิจารณาและกำหนดเอง โดยผ่านมติของคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง

อย่างไรก็ตาม ระบบการสอบคัดเลือกเข้าวิทยาลัยครูในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายคลึงกับ สถาบันอุดมศึกษาทั่วไป คือ มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลของการวัดทำให้ทราบสภาพปัจจุบันของผู้สมัครสอบเท่านั้นเอง ส่วนแบบตรวจสอบคุณลักษณะพื้นฐานของการเป็นครู และแบบทดสอบความถนัดใญ่ถูกตัดออกไป แม้วางจะมีผู้เชี่ยวชาญวิจัยได้เสนอวิธีแก้ปัญหาด้วยการเลือกผู้เข้ารับการศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู ประเภทหนึ่ง คือ เพิ่มแบบทดสอบความถนัดในการเป็นครู และมีเกณฑ์ขั้นต่ำในการรับ แต่วิทยาลัยครูยังมิได้ให้ความสนใจ ทั้ง ๆ ที่นโยบายของการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (2525 - 2529) ขอบ่งว่า "ให้มีมาตรการในการจูงใจ และคัดเลือกผู้ที่จะเข้าศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครู เพื่อให้ได้คนที่เหมาะสม มีสติปัญญาสูง มีเจตคติ และศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริง"² แล้วก็ตาม

กล่าวได้ว่าแนวทางการเข้าศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครูปัจจุบันใช้วิธีการสอบคัดเลือก แทนการเลือกสรรซึ่งแตกต่างจากเดิม หากจะพิจารณาถึงผลการใช้วิธีสอบคัดเลือกในปัจจุบัน ก็กล่าวได้ว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ การสอบคัดเลือกโดยทั่วไปมักเป็นการคัดเลือกเฉพาะคนเก่ง ทางความรู้ ความคิด วิธีนี้เป็นกรรมคุณในวงแคบ ทั้งปรากฏว่าผู้ที่เรียนวิชาชีพครูส่วนใหญ่มาจากเรียนอะไรไม่ได้แล้วก็มาเรียนครู ทั้งนี้เนื่องจากการสอบเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูมักดำเนินการ

¹ไพฑูริย์ ธรรมแสง, "การสอบคัดเลือกนักศึกษาของวิทยาลัยครู," วารสารคุรุปริทัศน์ หน้า 57.

²ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม, "วัตถุประสงค์และนโยบายการฝึกหัดครู ตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5" ยี่สิบเจ็ดปีการสถาปนากรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู 2524), หน้า 3.

หลังการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของโอกาสก็แสดงถึงความเสมอภาคอันเป็นผลดีที่ช่วยแก้ปัญหาการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันที่ตนต้องการได้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนมิได้มีใจรัก หรือศรัทธาในอาชีพครูก็จะทำให้ขาดความสนใจ ซึ่งจะทำให้เกิดผลผลิตที่ขาดคุณภาพ ดังปัญหาที่ปรากฏในการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 ซึ่งพบว่า คุณภาพของผู้จบการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะพินความรู้ในวิชาที่สอน¹ ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดเป็นนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ให้สถาบันการฝึกหัดครูลดปริมาณการผลิตครู แต่ให้เน้นด้านคุณภาพเป็นสำคัญ²

ตอนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เกือบทุกระดับใช้การสอบคัดเลือกเป็นเครื่องกำหนด จุดประสงค์ที่สำคัญของการสอบ คือ ต้องการคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถในการเรียนสูง หรือสามารถศึกษาได้สำเร็จตามหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ทดสอบส่วนมากเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ การสอบคัดเลือกในวิทยาลัยครูก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน และเนื่องจากการวิจัยเพื่อหาปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูยังมีไม่มาก ประกอบกับการสอบคัดเลือกในวิทยาลัยครู ปีการศึกษา 2525 ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งวัดความสามารถทางด้านสติปัญญาเป็นสำคัญ ดังนั้น จำเป็นต้องกล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาของนักจิตวิทยาการศึกษา พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ดี มิใช่เกิดจากการสอนของครูเท่านั้น ธรรมชาติของนักเรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ ก็มีหน้าที่จะ-

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา, 2525), หน้า 109.

²เล่มเดียวกัน, หน้า 110.

ส่งเสริมสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน และถ้าหากสิ่งเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนคนใด ก็จะทำให้ผู้นั้นไม่สามารถจะใช้ความรู้ ตลอดจนความสามารถ และศักยภาพของตนได้เต็มที่เท่าที่ควร¹ จึงกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า ผลการเรียนของนักเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน และวิธีสอน ตัวเด็กและการเรียนของเด็ก คุณภาพของการจัดการศึกษา สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และวิธีวัดผล

เพรสคอตต์² (Prescott) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กต่อเนื่องกันเป็นเวลา 30 ปี โดยใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา และการแพทย์ ในการวิจัยสรุปผลได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนมีอยู่ 6 ประการ คือ องค์ประกอบทางร่างกาย องค์ประกอบทางความรัก องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและการอบรมสั่งสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้าน องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน องค์ประกอบทางการพัฒนาตนเอง และองค์ประกอบทางการปรับตัว ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านนี้ โดยธรรมชาติแล้วบางองค์ประกอบก็เป็นสิ่งที่ส่งเสริม (Favorable Factors) และบางองค์ประกอบก็เป็นอุปสรรค (Unfavorable Factors) ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน องค์ประกอบบางด้านอาจจะส่งเสริมสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนคนหนึ่ง แต่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนอีกคนหนึ่งได้ และยังไม่มีการสรุปที่ชัดเจนว่า องค์ประกอบใดมีความสำคัญมากกว่ากัน

¹สุข เศษชัย, "การศึกษาตัวการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นแปดคน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506), หน้า 2.

²Danied A. Prescott, "A Report of the Conference on Child Study," in Educational Bulletin (Bangkok : Faculty of Education, 1961), pp. 17 - 46.

อาร์ุง จันทวานิช¹ ได้สร้างโมเดลขององค์ กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนไว้ว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ และสังคม กับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวนักเรียน เมื่อรวมกับคุณลักษณะของนักเรียน และความสามารถที่ติดตัวโดยกำเนิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นองค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

โวลเฟิล² (Wolfe) กล่าวว่า เด็กฉลาดย่อมทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กโง่ และก็มักเชื่อกันเช่นนั้น เพราะในการสอบต่าง ๆ ผู้ที่ได้คะแนนสูงจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนเก่งเฉลียวฉลาด ในขณะที่ผู้ที่ได้คะแนนต่ำจะถูกว่าเป็นคนโง่ และในการสอบคัดเลือกมักก็จะเลือกผู้ที่ได้คะแนนสูงเป็นอันดับแรก และพิจารณาสิ่งอื่น ๆ ประกอบเป็นอันดับรอง ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าคะแนนที่ได้จากการสอบสามารถวัดความฉลาดของบุคคลได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องยอมรับก็คือ การที่เด็กคนหนึ่งทำคะแนนได้แตกต่างจากเด็กอีกคนหนึ่งนั้นเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการมาเกี่ยวข้องด้วย

สำหรับเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผู้วิจัยได้รวบรวมและเสนอตามลำดับดังนี้ คือ

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการศึกษาของนักศึกษาที่ศึกษาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัว และครอบครัว ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

¹อาร์ุง จันทวานิช, "องค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน" (2520), หน้า 4 (อัครสำเนา).

²Dael Wolfe, "Educational Opportunity, Measured Intelligence and Social Background" Education Economy and Society (New York : The Free Press of Glencoe, Inc., 1969), P. 217.

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการศึกษาของนักศึกษา กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สำหรับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการศึกษาของนักเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งทำในประเทศไทย มีดังนี้

พ.ศ. 2510 สำนักงานวางแผนการศึกษา¹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในชั้นอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2505 ถึง 2509 โดยศึกษาจากคะแนนของนักเรียน 800 คน เป็นนักเรียนแผนวิทยาศาสตร์ 570 คน แผนกศิลป์ 157 คน ที่เหลือเป็นนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนจากวิทยาลัยครู และนักเรียนที่ไม่ทราบประเภท ผลส่วนหนึ่งปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับคะแนนสอบคัดเลือกบางวิชา เช่น ภาษาอังกฤษ ก, ข คณิตศาสตร์ ก, ข ฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา มีค่าเป็น .62 .51 .77 .70 และ .71 ตามลำดับ แสดงว่า นักเรียนที่สอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนดี ย่อมได้คะแนนดีในการสอบคัดเลือกด้วย ส่วนความสัมพันธ์รายวิชาปรากฏว่า คะแนนวิชาฟิสิกส์ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับคะแนนฟิสิกส์ในการสอบคัดเลือก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .81 แผนกศิลป์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับคะแนนสอบคัดเลือกหมวดวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา และวิชาเลือกมีค่าเป็น .52 .55 และ .61 ตามลำดับ

ในปีเดียวกัน ทรราช สาทรายทอง² ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบไล่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อให้ทราบว่า

¹สำนักงานวางแผนการศึกษา, รายงานการวิจัยนักเรียนที่สอบเข้าศึกษาในชั้นอุดมศึกษา
พ.ศ. 2505 - 2509 (2510), หน้า 3 - 4.

²ทรราช สาทรายทอง, "การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบไล่ชั้น ม.ศ.5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 7.

ควรจะใช้คะแนนจากการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แทนคะแนนสอบคัดเลือกได้หรือไม่ และเมื่อใช้คะแนนทั้งสองอย่างรวมกันจะให้ผลดีเพียงใด โดยศึกษาคะแนนของนักศึกษาที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ปีการศึกษา 2507 และ 2508 จำนวน 521 คน ผลปรากฏว่า สามารถใช้คะแนนสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แทนคะแนนสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ และเมื่อใช้คะแนนทั้งสองอย่างรวมกัน จะมีประสิทธิภาพในการทำนายมากกว่าใช้คะแนนอย่างเดียวทำนาย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ¹ ได้ศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คะแนนสอบคัดเลือก กับผลการศึกษาในชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2510 และ 2511 โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวนตัวอย่างทั้ง 2 ปี 5,830 คน ปรากฏผลสรุปได้ว่า คะแนนรวมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผลการเรียนในชั้นปีที่ 1 สูงกว่าคะแนนสอบคัดเลือก และคะแนนรายวิชาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผลการเรียนรายวิชาในชั้นปีที่ 1 สูงกว่าคะแนนรายวิชาสอบคัดเลือก เชื่อได้ว่าคะแนนรวมมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพในการทำนายผลการเรียนของนิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 ได้ดีกว่าคะแนนสอบคัดเลือกที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แครฟท์² (Kraft) ที่ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 368 คน ใช้คะแนนปลายปีเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 1 ใน ค.ศ. 1968 เป็นเกณฑ์ พบว่า ผลการสอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่าข้อสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย

¹สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, "สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน ม.ศ.5 คะแนนสอบคัดเลือก กับผลการศึกษาในชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2510 และ 2511," รายงานการวิจัย (2513), หน้า 5 - 6.

²Richard J. Kraft, "Student Background University Admission and Academic Achievement in the University of Thailand" Dissertation Abstracts 1969 : 3379 - A.

ในปี พ.ศ. 2516 นางลักษณ ประเสริฐ¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ในชั้น ม.ศ.5 กับผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ ปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ในชั้น ม.ศ.5 สามารถพยากรณ์การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้หลายคณะ เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์ เป็นต้น แต่สำหรับในบางคณะก็ไม่สามารถใช้คะแนน ม.ศ.5 พยากรณ์ได้

อนึ่ง มีงานวิจัยซึ่งทำในต่างประเทศ แต่ใช้ข้อมูลจากประเทศไทย ได้แก่ พรรณทิพา ตั้งอุทัยศักดิ์² ศึกษาตัวพยากรณ์ที่ทำนายผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา คณิตศาสตร์ (MA 103) ในปีการศึกษา 2517 โดยสุ่มมา 200 คน จากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ทั้งหมด 3,080 คน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีคัดลอกจากแผนลงทะเบียนของมหาวิทยาลัย จากกระทรวงศึกษาธิการ และจากการทดสอบโดยใช้ข้อสอบของต่างประเทศ 2 ฉบับ ตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์ ได้แก่ คะแนนจากการสอบครั้งสุดท้ายในวิชา MA 103 ตัวแปรอิสระมีหลายตัว รวมทั้งผลการเรียนจากชั้น ม.ศ.5 และผลจากการวิจัยพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดสองตัวในการทำนายผลการเรียนคณิตศาสตร์ ก็คือ คะแนนจากการทดสอบ Stanford Achievement Test กับผลการเรียนในชั้น ม.ศ.5

---

¹นางลักษณ ประเสริฐ, "ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในชั้นมัธยมศึกษาและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ของนักเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 44 - 54.

²Pantipa Tangudtaisak, "Prediction of Success in First - Year College Mathematics for Students Enrolled in an Open - Admission University in Bangkok Thailand," Dissertation Abstracts 36 (December, 1975) : 3460 - 3461.

สำหรับงานวิจัยที่ใช้ตัวแปรเกี่ยวกับโรงเรียนมีอยู่ไม่มากนัก ประกอบกับการวิจัยส่วนใหญ่ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในชั้นประถม และมัธยมศึกษา แต่เนื่องจากตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ค่อนข้างจะคงที่ จึงอาจช่วยให้การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวกับผลการเรียนในระดับสูงได้ทางหนึ่ง ผลการวิจัยที่รวบรวมได้มีดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์¹ ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสถานศึกษา และที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง เป็นเรื่องบอกถึงความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระดับอุดมศึกษาได้

ในปี พ.ศ. 2520 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ² ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากทั่วประเทศ จำนวน 23,555 คน เพื่อหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงตามลำดับ คือ ขนาดของโรงเรียน (จำนวนครู) ประเภทโรงเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู และอายุของครู เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณก็พบว่า ขนาดของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู คุณวุฒิของครู การศึกษาสามัญของครู มีอิทธิพลอยู่ในลำดับที่ 5, 7, 8 และ 11 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา," ศูนย์ศึกษา 7 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2514) : 49 - 59

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาพิมพ์, 2520), หน้า 38 - 39, 45.

ในปีเดียวกันนี้ พิศเพลิน เขียวหวาน¹ ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์-
ผลทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2520 จำนวน
585 คน พบว่า องค์ประกอบด้านตัวนักเรียน และด้านโรงเรียน มีความเกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผล
ทางการเรียนของนักเรียนมากกว่าองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ และสังคม ตัวพยากรณ์ที่มีความ
สำคัญสูงสุดในการอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน คือ พันความรู้เดิม

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 มีรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่ง
ชาติ ซึ่งดำเนินการโดย อรุณ จันทวานิช และคณะ² ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์
ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย นักเรียน
(3,873 คน) ครู (109 คน) และผู้ปกครองของนักเรียน (3,873 คน) ผลการวิจัยพบว่า
องค์ประกอบที่อธิบายความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาใน
ประเทศไทยที่ดี ได้แก่ องค์ประกอบเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน อันประกอบด้วย
ครู โรงเรียน และการเรียนการสอน เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ภูมิหลังทาง
เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียนนั้น มีบทบาทน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในทำนอง
เดียวกันในระดับประถมศึกษา ซึ่งกล่าวแล้วข้างต้น

ส่วนระดับอุดมศึกษานั้น วิเชียร เกตุสิงห์³ ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ
สอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน

¹พิศเพลิน เขียวหวาน, "องค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการ
เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 105 - 106.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยองค์ประกอบบางประการ
ที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523), หน้า 77 - 84.

³วิเชียร เกตุสิงห์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา"
(ปริญญาโทการศึกษาคุณวุฒิปดศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522), หน้า 172.

12,593 คน ตัวแปรอิสระที่ศึกษา ได้แก่ ลักษณะต่าง ๆ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับนักเรียนและครอบครัว องค์ประกอบด้านความถนัดทางการเรียน องค์ประกอบด้านโรงเรียน ครู และการศึกษาของนักเรียน องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคม และองค์ประกอบอื่น ๆ รวมประมาณ 130 ตัวแปร ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และคะแนนรวมการสอบคัดเลือกอีก 14 กลุ่มวิชา ผลการวิจัยว่า องค์ประกอบที่สามารถอธิบายผลการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ดีที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านโรงเรียน ครู และการศึกษาของนักเรียน รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความถนัดทางการเรียน ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูง ได้แก่ ผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ความคาดหวังของครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน ตัวแปรเหล่านี้มีค่าสหสัมพันธ์กับผลการสอบคัดเลือกตั้งแต่ .22 ถึง .64

นอกจากนี้ วราภรณ์ บวรศิริ¹ ได้ทำการวิจัยเชิงคุณลักษณะและเชิงปริมาณ เกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้าสถาบันอุดมศึกษา ได้ขอค้นพบที่สำคัญประการหนึ่งว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการได้โอกาสศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาประเภทต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐ วิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยครู และวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้แก่ ประเภทของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ และคะแนนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในต่างประเทศมีการศึกษากลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านการศึกษาไว้มาก ได้แก่ ผลการเรียนเดิม สถานที่ตั้ง และประเภทของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นเครื่องบอกผลการเรียนในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยด้วย ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

ลอง² (Long) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้คะแนนจากแบบทดสอบกับผลการเรียนในระดับมัธยมมาทำนายผลการเรียนในวิทยาลัย พบว่า เกรดเฉลี่ยในโรงเรียนมัธยมเป็นตัวทำนาย

¹วราภรณ์ บวรศิริ, "การรับนักศึกษาเข้าสถาบันอุดมศึกษา," บทความย่อ.

²J.M. Long, "The Prediction of College Success from a Battery of Test and from High School Achievement" Dissertation Abstracts 21 (November, 1960) : 1100.

ที่ดีที่สุด ไคคาสท์สัมพันธ์ เทกกับ .60 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สแกนเนลด์¹ (Scannell) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนในวิทยาลัย กับผลการเรียนในระดับประถม และมัธยมศึกษา โดยให้นักเรียนมหาวิทยาลัย จำนวน 3,202 คน ที่ศึกษาในระหว่างปี ค.ศ. 1945 - 1953 เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนตั้งแต่เกรด 4 จนถึงเกรด 12 มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในมหาวิทยาลัยสูง และพบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ผลการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ไคคาสท์สัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยในโรงเรียนมัธยมกับเกรดเฉลี่ยปีหนึ่ง และปีสี่ในมหาวิทยาลัย เทกกับ .67 และ .59 ตามลำดับ

ค.ศ. 1965 โรเมอร์² (Roemer) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงในการทำนายความสำเร็จในการศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ ด้วยคะแนนสอบคัดเลือกและผลการศึกษา ก่อนเข้าศึกษา โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายสามตัว คือ คะแนนทดสอบต่าง ๆ ของแบบทดสอบคัดเลือก คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบนี้ และคะแนนเฉลี่ยผลการศึกษา ก่อนเข้าคณะแพทยศาสตร์ กับเกณฑ์ต่าง ๆ คือ คะแนนเฉลี่ยแต่ละปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 คะแนนเฉลี่ย 2 ปีแรก คะแนนเฉลี่ยรวม 4 ปี ของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ในเมืองเซนต์หลุยส์ จำนวน 836 คน ปรากฏว่า ไม่มีตัวทำนายใดมีความเที่ยงตรงเป็นที่น่าพอใจ คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาในคณะแพทยศาสตร์เป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุด และทำนายคะแนนชั้นปีที่ 1 ได้มากที่สุด ทำนายคะแนนชั้นปีที่ 4 ได้น้อยที่สุด

¹Dale P. Scannell, "Predicting of College Success from Elementary and Secondary School Performance," Journal of Educational Psychology 51 (June, 1960) : 130 - 134.

²R.E. Roemer, "Nine Year Validity Study of Prediction of Medical School Study," The Journal of Educational Research 59 (December, 1965) : 183 - 185.

จากการศึกษาของ แพสสันส์¹ (Passons) ก็พบว่า เกรดเฉลี่ยในชั้นมัธยมเป็นตัวทำนายเกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ 1 ของนักศึกษาในวิทยาลัย เพรสโน ได้ดีที่สุดเช่นกัน นอกจากนี้ ซาโบ² (Szabo) ก็พบว่า ตัวทำนายที่ดีที่สุดในกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับเขาวนปัญญา ก็คือ คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ กับวิชาสังคมศึกษาจากโรงเรียนมัธยม

ต่อมา วอร์ริงตัน และ แกรนท์² (Worthington and Grant) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จทางการเรียน โดยใช้นิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย ยูทาห์ (Utah) เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นิสิตชาย 1,270 คน และหญิง 990 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบ เอ.ซี.ที. (American College Testing) ในวิชา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และธรรมชาติวิทยา ใช้ตัวแปร 11 ตัว ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว จำนวนเด็กในครอบครัว ที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา คะแนนเฉลี่ยจาก 4 วิชา ในระดับมัธยม ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ เป็นต้น ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ เกรดเฉลี่ยเทอมแรกในมหาวิทยาลัย จากการศึกษพบว่า

---

¹William R. Passons, "Predictive Validities of the ACT, SAT and High School Grades for First Semester GPA and Freshman Course," Educational and Psychological Measurement 27 (1967), pp. 1143 - 1144.

²Michael Szabo, "The Relationship of Intellective, Personality to Success and Its Prediction in an Independent Study Science Course at the College Level," Dissertation Abstracts 30 (May 1970) : 3845.

³H. Worthington and W. Claude Grant, "Factors of Academic Success : A Multivariate Analysis," Journal of Educational Research 65 (September, 1971) : 7 - 10.

1. หัวหน้าายเกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยได้คือ คะแนนเฉลี่ยในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีนัยสำคัญที่ .01
2. นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการมาก จะมีเกรดเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยกว่า หรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลย ในระยะเทอมแรกของมหาวิทยาลัย
3. นิสิตที่มีบิดามารดาที่รายได้สูงและปานกลาง จะได้รับผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า เพราะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะกำหนดทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยมด้วย
4. สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมที่นิตศึกษาสำเร็จมา มีความสัมพันธ์ทำนองเดียวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันของนิสิต เพราะสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนมัธยมตั้งอยู่นั้น จะมีผลในการจัดหลักสูตรของโรงเรียนด้วย

วอร์ชิงตัน และ แกรนท์ ยังพบว่า ตัวแปรที่ทำนายผลสำเร็จทางการเรียนได้คือเรียงตามลำดับ ได้แก่ เพศของนิสิต สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน ระดับความสำคัญของการตั้งเป้าหมายในวิชาการ รายได้ครอบครัว จำนวนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ หมายเหตุของการเลือกอาชีพในอนาคต และจำนวนเด็กในครอบครัว

ในปี ค.ศ. 1970 เวอร์สเลย์¹ (Worseley) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากวิทยาลัย 3 แห่ง จำนวน 3,187 คน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับผลการเรียนภาคแรกพบว่า เกรดเฉลี่ยจากชั้นมัธยมศึกษาสัมพันธ์สูงสุดกับเกรดเฉลี่ยภาคแรกในวิทยาลัย แต่ความสัมพันธ์

---

¹ Roger Lewis Worsley, "An Analysis of Selected Variables and the Prediction of the Educational Achievement of Junior College Freshment," Dissertation Abstracts 30 (March, 1970) : 3705 : 3706.

สัมพันธ์ที่ไม่สูงนัก คือ เท่ากับ .386 ส่วน ลีน¹ (Lein) ได้ค้นคว้าอย่างนักศึกษจากวิทยาลัยธุรกิจของรัฐเซาท์คาโรไลนา ซึ่งเคยศึกษาอยู่ในวิทยาลัย ระหว่างปี ค.ศ. 1963 - 1968 จำนวน 395 คน โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ เพื่อหาตัวพยากรณ์ผลการเรียนที่ดี พบว่าเกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนมัธยมเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดเช่นกัน และจากการศึกษาของ มาแชลล์² (Marshall) ก็สนับสนุนผลการวิจัยนี้ด้วย คือ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับความรู้ คือ เกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนมัธยม

แครฟท์³ (Craft) ได้ศึกษาเพื่อหาองค์ประกอบที่จะใช้พยากรณ์ผลการเรียนวิชาชีววิทยาในวิทยาลัย โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน และใช้ผลการเรียนเฉลี่ยจากโรงเรียนมัธยมเป็นตัวพยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากโรงเรียนมัธยมให้ค่าสหสัมพันธ์สูงสุดกับคะแนนชีววิทยา ส่วน วิลเฮล์ม⁴ (Wilhelm) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชาย 125 คน หญิง 554 คน ในวิทยาลัย พบว่า อันดับหนึ่งของผลการเรียนในโรงเรียนมัธยมให้ค่าสหสัมพันธ์สูงสุดกับเกรดเฉลี่ยในชั้นปีหนึ่ง ทั้งกลุ่มรวม และแยกแต่ละเพศ

จากเอกสารการค้นคว้า และผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะเป็นแนวทางสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษา และตัวแปรที่เกี่ยวกับโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา

¹ Charles Donald Lein, "A Study of Selected Factors Related to Predicting the Academic Success of Students who Attended the national College of Business from 1963 - 1968," Dissertation Abstracts, 33 (September 1972) : 1086.

² Joseph Jemerson Marshall, "Non - cognitive Variables as a Predictor of Academic Achivement at Abilence Christian College," Dissertation Abstracts 36 (November 1976) : 2507.

³ Larry N. Craft, "Predictive Factors Associated with Final Grades in A General College Biology Course," Dissertation Abstracts 33 (November 1972) : 2068.

⁴ Howard McDonald Wilhelm, "Predicting Academic Achivement at a Multipurpose College," Dissertation Abstracts 32 (February 1972) : 4261.

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพ เศรษฐกิจและสังคม กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

คำว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio - economic status) นั้น อาจแปลความหมายออกมาในรูปของฐานะทางสังคม ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพ รายได้ของครอบครัว เป็นต้น นักวิจัยในต่างประเทศยอมรับกันว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการศึกษา สภาพของครอบครัวที่ต่างกันย่อมมีปัญหาชีวิตต่างกัน มนุษย์จำเป็นต้องแก้ปัญหา และปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันใน การปรับตัวและแก้ปัญหานั้น จำเป็นต้องสร้างค่านิยมและวิถีชีวิตใหม่ขึ้น ดังนั้น บทบาทของครอบครัวที่ต่างกันจึงเป็นเหตุให้ค่านิยมและวิถีชีวิตของคนเราต่างกันได้ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสัญลักษณ์ของค่านิยม ทักษะคติ และแรงจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษา นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ จะขาดประสบการณ์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

จากการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ ใน พ.ศ. 2506 ซึ่งทำการวิจัยขั้นริเริ่ม (A Pilot Study) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดลานนาบุญ จำนวน 90 คน อายุเฉลี่ย 7 ปี 7 เดือน ในจำนวนนี้ 30% เป็นเด็กที่ช้าขึ้น และมีอายุเฉลี่ย 8 ปี 9 เดือน ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน และใช้ Metropolitan Reading Readiness Test ทดสอบนักเรียน จากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

¹Chulalongkorn University, Faculty of Education, "Factor Related to Achievement Among Pratom I Pupils" Pilot Study, Education Bulletin (1964) : 35.

1. ความสามารถในการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภูมิหลังของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน แสดงว่า สภาพครอบครัวดี นักเรียนจะสอบได้คะแนนดี
2. เด็กยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียนอ่าน เมื่อแรกเข้าเรียน ส่วนใหญ่อาจจะเป็นเพราะหลักสูตรมีเนื้อหา และกิจกรรมมากเกินไป เด็กยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียนอ่าน ซึ่งเป็นวิชาชั้นมูลฐานได้ดี และเด็กมีหนังสืออ่านที่บ้านน้อยมาก
3. เด็กที่มีความพร้อมอยู่แล้ว ก็ยังเรียนอ่านได้ยากอยู่ เพราะประสบการณ์ที่บ้านและทางโรงเรียนไม่สัมพันธ์กัน เด็กต้องใช้เวลาในการปรับปรุงตัวให้เข้ากับโรงเรียน
4. เด็กที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มที่จะทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุมากกว่า และพบว่าเด็กอาจเริ่มเรียนได้ดีเมื่ออายุ 6 - 7 ปี

พ.ศ. 2512 วัตมา พุ่มเล็ก¹ ได้เปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 232 คน จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพ องค์ประกอบทางความรัก ทางครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาและพี่น้อง องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ความเป็นอยู่ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางบ้าน องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนในวัยเดียวกัน และองค์ประกอบในการปรับตัว ได้แก่ แผนชีวิตในอนาคต เป็นองค์ประกอบที่เป็นเครื่องบอกความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นั่นคือ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงจะมีองค์ประกอบทางด้านดังกล่าวอยู่ในระดับดีกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .02 ยกเว้นในเรื่อง จำนวนพี่น้องระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถในการ-

---

¹วัตมา พุ่มเล็ก, "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 68 - 71.

เรียนสูงและต่ำ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงสนใจในวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปปฏิบัติ กิจกรรมค่านิยม วิชาการ อาชีพแพทย์ และการอ่านหนังสือมากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ต่อมาได้มีโครงการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา¹ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2516 ของโรงเรียนทุกประเภททั่วประเทศไทย นักเรียนจำนวน 27,897 คน จาก 987 โรงเรียน และบิดามารดาหรือผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1,974 คน ผลปรากฏว่า ขนาดของโรงเรียน ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน (อาชีพของบิดา) การศึกษาภาคบังคับ และการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น ได้แก่ การขาดเรียนของนักเรียน ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน และอายุของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนอายุมาก บ้านอยู่ห่างไกลจากโรงเรียน และขาดเรียนบ่อยครั้ง จะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนน้อยกว่านักเรียนพวกอื่น สำหรับตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญมากต่อการอธิบายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ได้แก่ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู พื้นที่ต่อนักเรียน คุณวุฒิของครู ระยะเวลาการศึกษาสามัญของครู และการมีหนังสือแบบเรียน

ในปี พ.ศ. 2519 สุรเดช ปนาทกุล² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัว กับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยประสิทธิภาพ โรงเรียนประถมศึกษา เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา, 2519, หน้า 1 - 22.

²สุรเดช ปนาทกุล, "ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 49 - 50.

ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปีการศึกษา 2518 จำนวน 451 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ จำนวนบุคคลในครอบครัว รายได้โดยเฉลี่ยต่อปี ศาสนาที่นับถือ การพูดและฟังภาษาไทยกลางนี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไครอยละ 12 โดยมีตัวแปรด้านการพูดและฟังภาษาไทยกลางมีความสำคัญในลำดับสูงสุด รองลงมา คือ ศาสนาที่นับถือ และเพศตามลำดับ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ จากการศึกษาของ ยูเนสโก¹ (UNESCO) พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประชากรในทวีปเอเชีย 15 ประเทศ ซึ่งมีประมาณ 130 ล้านคน มีจำนวนผู้อ่านหนังสือไม่ออกถึง 5 ใน 10 คน ปัญหาสำคัญมาจากความยากจน และชนชั้นของสังคม ผู้ที่อยู่ในสังคมที่ต่างกัน มักจะประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม มีงานวิจัยที่สนับสนุนความคิดดังกล่าว เช่น

ซีเวล และชาห์² (Sewell and Shah) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับพ่อแม่กับความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อขั้นสูงต่อไป และกับผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1. พ่อแม่ได้รับการศึกษาระดับต่าง ๆ (สูง กลาง ต่ำ) จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรต่าง ๆ ไม่ว่าจะควบคุมระดับสติปัญญาไว้หรือไม่ก็ตาม
2. การศึกษาของพ่อแม่และแม่ให้ผลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาขั้นสูงต่อไป และกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ นั้น เป็นไปในทางบวกคือ พ่อแม่ยิ่งได้รับการศึกษาสูงมากขึ้น ก็จะมีผลกระทบต่อตัวแปรอื่น ๆ ไม่ว่าจะควบคุมการศึกษาของคนใดคนหนึ่งไว้ หรือควบคุมระดับสติปัญญา

¹ UNESCO, Asia, Arab States, Africa Education and Progress (Paris, 1961), P. 5.

² William H. Sewell and Vimal Shah, "Parents' Education and Children's Educational Aspirations and Achievement," Journal of American Sociological Review 2 (April, 1968) : 191 - 207.

4. ถ้าพ่อแม่มีการศึกษาต่างกัน เช่น พ่อมีการศึกษาคำ แม่มีการศึกษาปานกลาง หรือพ่อแม่มีการศึกษาปานกลาง แม่มีการศึกษาคำ พ่อจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาขั้นสูงต่อไป และต่อผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาของนักเรียน และพ่อแม่ต่างระดับสูง คำ หรือระดับกลาง ระดับสูง ก็จะเป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ในกรณีเหล่านี้จะพบในกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลมากกว่า และในทำนองเดียวกันถ้าพ่อแม่มีระดับการศึกษาสูงทั้งคู่ก็จะมีอิทธิพลต่อเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น

ผลงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ เศรษฐกิจและสังคม กับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของ วอชเบิร์น¹ (Washburn) ได้ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ และเมืองเล็กหรือชนบท กับผลสำเร็จทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายจากวิทยาลัยในเมืองเล็ก และเมืองหลวง โดยสุ่มมากลุ่มละ 100 คน ตัวแปรตาม คือ เกรดเฉลี่ยใน 2 เทอมแรกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนตัวแปรอิสระ คือ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และคะแนนของที่พักอาศัยในเขตเมือง โดยที่สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ จำนวนปีของการศึกษาของบิดามารดาของนักศึกษาแต่ละคน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เกรด 6 เกรด 9 เกรด 12 เมื่อจบวิทยาลัย และจบปริญญาตรีหรือสำเร็จวิชาชีพแล้ว และอาชีพของบิดามารดาด้วย ส่วนตัวแปรคะแนนของที่พักอาศัยในเขตเมืองได้จากผลคูณของระยะทางที่นักศึกษาอาศัยอยู่ห่างจากชุมชน กับจำนวนปีที่อาศัยอยู่ก่อนเข้าวิทยาลัย ทั้งนี้ จากการศึกษพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กับผลสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนระยะทางที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองใหญ่ หรือเมืองเล็ก กับเกรดเฉลี่ยมีความสัมพันธ์เป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย นั่นคือ นักเรียนที่มาจากเมืองใหญ่ เรียนหนังสือได้ดีกว่านักเรียนที่มาจากเมืองเล็ก หรือชนบท

¹N.F. Washburn, "Socioeconomic Status, Urbanism and Academic Performance in College" Journal of Educational Research 53 (December 1959) : 130 - 137.

นอกจากนี้ โชลปรา¹ (Chopra) ได้ทำการศึกษาในประเทศอินเดีย โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 14 - 17 ปี จำนวน 1,359 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง จุดประสงค์ของการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า อาชีพของบิดามารดา ซึ่งเป็นเครื่องบอกระดับทางสังคมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของบุตร

ต่อมาในปี ค.ศ. 1974 ไรท์ และ บี² (Wright and Bean) ได้ศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในการทำนายผลการเรียนในวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 1 จำนวน 1,631 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา และการศึกษาของมารดา โดยใช้แบบสอบถามถนัดทางการเรียนด้านภาษา (Verbal) และคณิตศาสตร์ และใช้เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษามาเป็นตัวทำนายเกรดเฉลี่ย (GPA) ของนิสิตปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยด้วย ผลการศึกษาพบว่า

1. ในจำนวนนิสิต 1,631 คน มีนิสิต 412 คน ที่มาจากรอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 6,000 เหรียญ และ 1,138 คน มีมารดาที่การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา (High School)
2. ตัวแปรที่แสดงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม โดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์ต่อกับตัวเกณฑ์ ในขณะที่ตัวแปรทางเพศมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ เท่ากับ .186 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

¹ Sukhendra Lal, Chopra, "Parental Occupation and Academic Achivement of High School Students in India" The Journal of Educational Research 60 (April, 1967) : 359 - 361.

² Robert J. Wright and Andrew G. Bean, "The Influence of Socio-economic Status on the Predictability of College Performance" Journal of Educational Research 11 (Winter, 1974) : 277 - 283.

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณของตัวแปรเพศแตกต่างกันน้อย แต่เพศชายมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าเพศหญิง

4. รายได้ของครอบครัวเป็นตัวแทนของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งใช้เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด

5. อาชีพของบิดา ได้แก่ อาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะ (Unskilled Worker) และอาชีพที่ต้องใช้ทักษะ (Skilled worker) สามารถทำนายได้ดีกว่าอาชีพที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว (Small Business Worker) และอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ (Professional)

สรุปได้ว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะสามารถประสบผลสำเร็จในการเรียนในวิทยาลัยได้ดีกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า โดยมีความตรงในการทำนายของแบบสอบความถนัดทางภาษา (SAT - V) หรือทางคณิตศาสตร์ (SAT - M) หรือเกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษา (HSQ) จะเปลี่ยนแปลงไปตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่าง HSQ และ GPA ของนักเรียนที่มีรายได้ของบิดาน้อยกว่า 6,000 เหรียญ มีค่าเท่ากับ .166 ขณะที่นักเรียนที่มีรายได้ของบิดาตั้งแต่ 14,000 เหรียญ และสูงกว่า มีค่าสหสัมพันธ์ ถึง .377

ในปี ค.ศ. 1975 มีงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา¹ โดยศึกษาจากตัวอย่างจากนักเรียนโรงเรียนมัธยม 23 ประเทศ ทั้งในยุโรป อเมริกา เอเชีย และประเทศไทย โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาวิทยาศาสตร์เป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระมีประมาณ 500 ตัว ซึ่งเกี่ยวกับภูมิหลังทางบ้าน เกี่ยวกับนักเรียนทั้งอดีตและปัจจุบัน เกี่ยวกับครูและการสอนของครู การบริหาร รวมทั้งความคาดหวัง ทัศนคติ และความสนใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้าน (อาชีพบิดา การศึกษาของบิดา - มารดา การใช้จ่ายนันทนาการ และขนาดของครอบครัว) เป็นตัวแปรสำคัญสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ Alexander and Simmons, The Determinates of School Achievement in Developing Countries : The Educational Production Function, 201 :

รองลงมา คือ เพศ ชั่วโมงที่ใช้ในการทำการบ้าน โอกาสที่จะเรียน เป็นต้น การวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ ไคสลิง¹ (Keisling) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นภูมิหลังส่วนตัวและครอบครัว กับคุณลักษณะเกี่ยวกับโรงเรียน ปรากฏว่า สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของครอบครัว และชุมชนของนักเรียน มีความสัมพันธ์สูงกับผลสำเร็จทางการศึกษา และสูงกว่าตัวแปรทางด้านโรงเรียน

ในทศวรรษ ค.ศ. 1970 องค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนการศึกษา² ได้ศึกษาหาความเสมอภาคทางการศึกษา และกล่าวถึงผลการวิจัยสถานภาพทางการศึกษาของประเทศสมาชิก 19 ประเทศ ซึ่งกระจายอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย ซึ่งมีทั้งประเทศขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก พบว่า ลักษณะของสังคมที่ต่างกัน จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนที่มาจากชนชั้นยากจน เขาเรียนด้วยความขี้คร้าน จะมีผลการเรียนต่ำ และมีอัตราออกกลางคันสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของสังคมยังมีผลต่อโอกาสที่จะได้ศึกษาสูงขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ มีงานวิจัยในประเทศอินเดีย³ ซึ่งศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนอายุ 13 - 18 ปี จำนวน 80 คน ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอาหรับ ภาษาฝรั่งเศส และวิชาเลขคณิต ส่วนตัวแปรอิสระมี 130 ตัวแปร ซึ่งมีตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมรวมอยู่ด้วย ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์-

¹Herbert J. Keisling, Multivariate Analysis of School and Education Policy Santa Monica, California, Rand Corporation, 1971, P. 643.

²OECD, Equal Educational Opportunity 1 (Centre of Educational Research and Innovation, 1971), P. 13.

³Leigh Alexander and John Simmons, The Determinants of School Achievement in Developing Countries : The Educational Production Function, 1975, pp. 26 - 30.

ทางการเรียนทุกวิชา ตัวแปรเหล่านั้น ได้แก่ อาชีพของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ครอบครัวและเงินเดือนของบิดา ปรากฏว่า ผลการศึกษาที่สัมพันธ์กับการวิจัยของ เอพสไตน์¹ (Epstein) ซึ่งพบว่า ตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคม 2 ตัว คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับผลการทดสอบจากแบบทดสอบการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลจากการวิจัยที่รวบรวมมานี้ ทำให้เชื่อว่า ตัวแปรในปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่ว่าระดับใดจำเป็นต้องใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นส่วนส่งเสริมให้สามารถศึกษาได้สำเร็จตามความต้องการ ยิ่งการศึกษาในระดับสูง ผู้มีโอกาสเข้าศึกษาก็จะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงด้วย ดังมีรายงานการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ระหว่างปีการศึกษา 2513 - 2516² พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษาในแต่ละปีนั้นมาจากกลุ่มที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพค้าขาย และมีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนกลางมากที่สุด ดังนั้น ตัวแปรในปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น รายได้ของครอบครัว การศึกษาของบิดา-มารดา และท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นตัวแปรที่ควรศึกษาทั้งสิ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Erwin H. Epstein, "Ecological Factors in Comparative Analysis : Effects on School Achivement in St. Lucia," Comparative Education Review (October 1970) : 321.

² สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสอบรวมเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2513 - 2516 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2516), หน้า 17.

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านข้อมูลส่วนตัว และครอบครัว ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ในการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ คำถามที่พบเสมอ คือ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวแปรที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ ขนาดของครอบครัว จำนวนพี่น้อง จะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานภาพส่วนตัว และปัจจัยอื่น ๆ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีดังนี้

พ.ศ. 2506 พจน์ สะเพียรชัย¹ ศึกษาประสิทธิภาพของแบบทดสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปีการศึกษา 2504 โดยนำ เพศ อายุ ของนักศึกษา และภูมิลำเนาของบิดาและมารดาเป็นตัวแปรอิสระ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสหสัมพันธ์คอนข้างต่ำ และไม่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือก แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์² ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปทุมวัน บางแสน มหาสารคาม และพิษณุโลก รวม 5 แห่ง ตัวแปรอิสระที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบทางครอบครัว องค์ประกอบทางตัวนักเรียนเอง และองค์ประกอบทางสถานศึกษา ส่วนตัวแปรตาม คือ คะแนนเฉลี่ยสะสมของนิสิตในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางตัวนิสิตเอง มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาสูงกว่าองค์ประกอบด้านอื่น และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษามากที่สุด ตามลำดับ คือ ชั้นปีที่เข้าศึกษาในวิทยาลัยวิชาการศึกษา อายุ และเพศ

¹Poj Sapianchai, "The Predictive Efficiency of the Entrance Examination at the College of Education, Bangkok, Thailand," Dissertation Abstracts 24 (February, 1964) : 3210.

²เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา," หน้า 58 - 59.

พ.ศ. 2520 วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง¹ ร่วมกันทำการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่าง
ภูมิหลังของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นสูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 900 คน ผลการศึกษาพบว่า เกรดเฉลี่ย
มีค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับเพศ และอายุของนักศึกษา ซึ่งหมายถึงว่า นักศึกษาหญิงที่เรียนดี เรียนครู
มากกว่านักศึกษาชาย และนักศึกษาที่มีอายุน้อยเรียนดีกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก ส่วนผลการวิจัยของ
วิเชียร เกตุสิงห์² พบว่า ตัวแปรในองค์ประกอบด้านนักเรียนและครอบครัว ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์
กับผลการสอบคัดเลือกกลุ่มวิชาต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำ ตัวแปรสำคัญในองค์ประกอบนี้มีเพียง 2 ตัว-
แปร คือ เพศ และอายุของนักเรียน คือ มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $-.34$ และ $-.32$ ตามลำดับ

สำหรับตัวแปรในปัจจัยอื่น ๆ นั้น มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรการกวัดวิชา พบว่า
ในปีการศึกษา 2510 นักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ ร้อยละ 44 เคยเรียนกวัดวิชามาแล้ว
นักเรียนหญิงกวัดวิชามากกว่านักเรียนชาย ผู้ที่กวัดวิชามักเป็นนักเรียนที่เรียนทางวิทยาศาสตร์
และนักเรียนเตรียมแพทย์ ร้อยละ 67 เคยกวัดวิชามาแล้ว³

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสภาพส่วนตัวมีดังนี้

คลาร์ก⁴ (Clark) ได้ศึกษาความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศ
โดยควบคุมอายุจริง และอายุสมอง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เกรด-

¹สุรศักดิ์ หลาบมาลา และคนอื่น ๆ, "ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักศึกษาวินิจฉัยครู
ส่วนกลางกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน," วิจัย กทม. 2520, หน้า 15 (อัดสำเนา).

²วิเชียร เกตุสิงห์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดม-
ศึกษา," หน้า 172.

³ริชาร์ด เจ. แครฟ, การศึกษาในประเทศไทย : นิสิตนักศึกษากับการศึกษาในมหา
วิทยาลัย (พระนคร : สำนักงานวางแผนการศึกษา, ม.ป.ป.), หน้า 80.

⁴Willies W. Clark, "Boys and Girls Are There Significant Ability
and Achievement Differences?" The Journal of Educational Research

54 (February, 1961) : 200 - 205.

3, 4 และ 8 สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นละ 150 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและหญิง ไม่แตกต่างกันในเรื่องเกณฑ์ทางสติปัญญา ทักษะพื้นฐานในการอ่านและการทำเลขคณิต แต่ในเรื่องการใช้ภาษา และการสะกดตัวแล้ว ปรากฏว่า นักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชาย แสดงให้เห็นว่า โดยเฉพาะเรื่องภาษา นักเรียนหญิงมีความสามารถสูงกว่านักเรียนชาย

ผลการศึกษาครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก พาร์สลีย์¹ (Parsley) ซึ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ของนักเรียน และได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศด้วยพบว่า นักเรียนหญิงเก่งกว่านักเรียนชายในเรื่องการอ่าน การสะกดตัว และการเขียน ส่วนนักเรียนชายเก่งกว่านักเรียนหญิงในวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเรขาคณิต แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างเพศมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

แต่ในปี ค.ศ. 1964 การศึกษาดังกล่าวถูกคัดค้านจาก แอชเวิร์ท² (Ashworth) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนเกรด 6 และเกรด 8 จำนวน 178 คน จากโรงเรียนเด็กผิวขาว 8 โรงเรียนในรัฐเท็กซัส นักเรียนทุกคนมี I.Q. 120 ขึ้นไป โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ และวัดคุณภาวะของนักเรียน ปรากฏว่า อายุ และเพศ มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เอลส์โรด³ (Elsroad) ที่พบว่า ข้อมูลส่วนตัว เช่น เพศ อายุ ไม่ส่งผลต่อเกรดเฉลี่ยภาคแรกของชั้นปีที่หนึ่ง

¹Kenneth M. Parsley, "Are there Really Sex Differences in Achievement?" The Journal of Education Research 57 (December, 1963) : 210 - 212.

²Marion Schsimsher Ashworth, "A Comparative Study of Selected Background Factors Related to Achievement of Fifth and Sixth Grade Students," Dissertation Abstracts 24 (February, 1964) : 3224 - A.

³John Kenny Elsroad, "The Relationship Between Selected Variables Predicting the Academic Success of Junior College Transfer Students at the University of Maryland," Dissertation Abstracts 33 (July, 1972) : 103.

และในปี ค.ศ. 1968 ชาลส์ อี เวตส์¹ (Charles E. Werts) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของเพศชายและเพศหญิง โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 127,125 คน (เป็นชาย 76,015 คน, หญิง 51,110 คน) โดยแยกศึกษาตามอาชีพบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ในพวกที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ นักศึกษาชายมีจำนวนมากกว่าจำนวนนักศึกษาหญิง แต่พวกที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน
2. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีบิดาจบการศึกษาระดับเดียวกัน มีจำนวนใกล้เคียงกัน
3. ในพวกที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จำนวนนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ถ้านักศึกษาหญิงมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าเกรด B จะมีอัตราการเข้าเรียนต่ำกว่า ส่วนในพวกที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ อัตราการเข้าเรียนของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงไม่ต่างกัน แต่ นักศึกษาหญิงที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่าเกรด A จะมีอัตราการเข้าเรียนต่ำกว่านักศึกษาชาย

แครฟท์² ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้นักศึกษาปีที่หนึ่งแผนกวิทยาศาสตร์ ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 368 คน ตัวแปรที่ใช้ประกอบด้วย เพศ เชื้อชาติ ที่อยู่อาศัย อาชีพของพ่อแม่ ชนิดของโรงเรียนที่จบมา คณะที่เลือก ผลปรากฏว่า

¹ Charles E. Werts, "A Comparison of Male VS Female College Attendance Probabilities," Sociology of Education 41 (1968), P. 80.

² Richard J. Kraft, "Student Background University Admission and Academic Achievement in the University of Thailand," P. 3379.

1. นักศึกษาหญิงทำคะแนนได้สูงกว่านิสิตนักศึกษาชาย ไม่ว่าจะในช่วงเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ช่วงสอบไล่ และขณะเรียนในมหาวิทยาลัย
2. นิสิตนักศึกษาที่มีเชื้อชาติจีน เรียนได้ดีกว่านิสิตนักศึกษาที่มีเชื้อชาติไทย
3. เด็กที่อยู่ในต่างจังหวัด มีโอกาสเข้าเรียนน้อยกว่าเด็กที่เข้าอยู่ในกรุงเทพฯ แต่การวิจัยไม่พบความแตกต่างในเรื่องผลการเรียนระหว่างเด็กต่างจังหวัด และเด็กในกรุงเทพฯ ทั้งนี้ผู้วิจัยเสนอว่า อาจเนื่องมาจาก เด็กที่มาจากต่างจังหวัดนั้น จะต้องมีความสามารถจริง ๆ จึงจะได้มีโอกาสมาเรียน และจะต้องเป็นผู้มีความปรารถนาอย่างสูงที่จะมาเรียน
4. บุตรข้าราชการมีโอกาสดีที่สุด และบุตรเกษตรกรมีโอกาสน้อยที่สุดในการเข้าเรียน
5. นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำ (เดือนละ 500 บาท) มีจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 6
6. คณะครูศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ เป็นคณะที่เด็กเลือกเรียนมากที่สุด คณะเกษตรศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี เป็นคณะที่มีผู้เลือกน้อยที่สุด
7. บุตรข้าราชการ และนักธุรกิจ จะเรียนได้ดีกว่าบุตรเกษตรกร และลูกจ้าง

ในปี ค.ศ. 1972 บีส์เลย์¹ (Beasley) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา มหาวิทยาลัยโคโรลาโดที่มีเชื้อชาติผสม คือ อเมริกัน - อินเดียน, เอเชียัน - อเมริกัน, เม็กซิกัน - อเมริกัน และพวกอพยพ จำนวน 572 คน โดยใช้ข้อมูลส่วนตัว 112 รายการ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ กับเกรดเฉลี่ยภาคเรียนแรกของมหาวิทยาลัย พบว่า มีตัวแปรไม่กี่ตัวที่มีนัยสำคัญ แต่ได้สรุปว่า ถ้าใช้ข้อมูลส่วนตัวร่วมกับข้อสอบคัดเลือกเข้าวิทยาลัย จะทำให้การพยากรณ์ผลการเรียนภาคเรียนแรก และผลการเรียนเฉลี่ยมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

¹ Stewart Russell Beasley, "The Use of Biographical Data as a Predictor of Academic Success for Minority Students at the University of Colorado," Dissertation Abstracts 32 (June 1972) : 6753.

เมื่อพิจารณาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่รวบรวมมาพอเป็นสังเขปนี้ พอจะกล่าวได้ว่า โอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา ย่อมต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ร่วมกัน แม้ว่าตัวแปรในปัจจัยต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในลักษณะแตกต่างกันก็ตาม แต่พอจะประมวลสรุปเป็นปัจจัยต่าง ๆ ได้ 4 ประการ คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับนักศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่น ๆ ทั้งจะพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ยังมี การวิจัยน้อยมาก จึงน่าจะมีการศึกษาโดยใช้ตัวแปรในปัจจัยต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง มีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างคุณภาพชีวิตของเยาวชนในท้องถิ่น และสร้างผู้นำชุมชนที่ต่างไกลความเจริญ อีกทั้งผลการวิจัยอาจใช้เป็นแนวทางในการวางมาตรฐาน เพื่อคัดเลือกรับบุคคลเข้าเรียนวิทยาลัยครูต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย